

Inspectie Veiligheid en Justitie
Ministerie van Veiligheid en Justitie

Toetsingskader Doorlichtingen penitentiaire inrichtingen

Uitwerking

Inhoudsopgave

A	Rechtspositie	3
1.	Rechtmatige insluiting en ontslag	3
2.	Huisregels	4
3.	Dagprogramma	4
4.	Accommodatie en leefomstandigheden	5
5.	Voeding en winkel	6
6.	Maatschappelijk contact	6
7.	Toegang zorg	7
8.	Straffen en maatregelen	8
9.	Beklag	8
B	Omgang met gedetineerden	9
10.	Intake, screening & selectie	9
11.	Bejegening	10
12.	Rapportage en Documentatie	11
C	Interne veiligheid	12
13.	Preventie en beheersing van calamiteiten	12
14.	Agressiebeheersing	12
15.	Drugsontmoediging	13
D	Maatschappijbeveiliging	14
16.	Beveiligingsvoorzieningen en -toezicht	14
17.	Vrijhedenbeleid	15
18.	Voorwaardelijke invrijheidstelling (v.i.)	15
E	Maatschappelijke reïntegratie	16
19.	Vorbereiding nazorg	16
20.	Reïntegratie	17
F	Personeel & Organisatie	18
21.	Personele zorg en -inzet	18
22.	Communicatie	19
23.	Integriteit	19
24.	Evaluatie	20

A

Rechtspositie

1. Rechtmatige insluiting en ontslag

Criterium:

De inrichting gaat na of de insluiting en ontslag van de gedetineerde rechtmatig is¹.

Toetsingsnormen:

De inrichting voldoet aan het criterium rechtmatige insluiting en ontslag als:

- de identiteit is gecontroleerd op juistheid aan de hand van een identiteitsbewijs en het biometriesysteem²; (u)
- de aanwezigheid van de insluitingspapieren en ontslagpapieren is gecontroleerd en door een tweede persoon is geverifieerd; (u)
- is vastgesteld dat de insluitingspapieren en ontslagpapieren betrekking hebben op betrokkene; (u)
- de inrichting beschikt over een procesbeschrijving voor controle van de rechtmatigheid van de insluiting, ontslag en vaststelling van de juistheid van de identiteit van gedetineerden. Daarbij dient de procesbeschrijving te voldoen aan de richtlijnen van DJI; (b)
- een directielid wekelijks tenminste 5% van de door de afdeling Detentie en Reïntegratie gemuteerde dossiers op juistheid zichtbaar controleert. (c)

¹ In het kader van het project Uitvoering Strafrechtelijke beslissingen (USB) vindt een heroriëntatie plaats op onder andere de processen die betrekking hebben op het onderdeel rechtmatige insluiting. Naar verwachting zullen de uitkomsten van dit project verstrekende gevolgen hebben voor het huidige takenpakket van de BVA in de inrichtingen.

² De noties (u), (b), (c), (e) hebben betrekking op de dimensies die de IVenJ in haar beoordeling betreft; respectievelijk: uitvoering, beleid, check op de uitvoering en evaluatie.

2. Huisregels

Criterium:

De inrichting beschikt over actuele huisregels die bekend zijn gemaakt aan en toegankelijk zijn voor gedetineerden.

Toetsingsnormen:

De inrichting voldoet aan het criterium huisregels als:

- de gedetineerde direct na binnenkomst of in elk geval binnen 24 uur door een medewerker mondeling is geïnformeerd over de belangrijkste rechten en plichten.(u) De inrichting dient deze intake te registreren;(c)
- er op de gedetineerde zijn cel een samenvatting van de huisregels aanwezig is.(u) De samenvatting van de huisregels dient in meerdere talen beschikbaar te zijn. Bij voorkeur in de talen: Nederlands, Engels, Duits, Spaans, Frans, Marokkaans en Turks;(b)
- er op elke verblijfsafdeling een volledige versie van de huisregels beschikbaar is die voldoet aan de eisen Model huisregels DJI;(b)
- de huisregels actueel zijn en deze ten minste jaarlijks worden beoordeeld op actualiteit en zo nodig herzien. Bij majeure wijzigingen van regime en/of regelgeving dienen de huisregels onmiddellijk te worden aangepast.(b)

3. Dagprogramma

Criterium:

Het dagprogramma van een inrichting dient te voldoen aan wet- en regelgeving en een gevarieerd en evenwichtig activiteitenprogramma te bieden voor de gedetineerden.

Toetsingsnormen:

De inrichting voldoet aan het criterium dagprogramma als de gedetineerde bij

- ✓ een verblijf in een gevangenis met een regime van beperkte gemeenschap een dagprogramma krijgt aangeboden van 59 uur per week met 48³ uur aan activiteiten volgens de productspecificatie plusprogramma, waarbij gedetineerden tussen activiteiten zijn uitgesloten, of
- ✓ bij een verblijf in een huis van bewaring of gevangenis⁴ met een regime van beperkte gemeenschap een dagprogramma krijgt aangeboden van 43 uur per week met circa 42,5⁵ uur aan activiteiten volgens de productspecificatie basisprogramma waarbij een gedetineerde tussen de activiteiten is ingesloten, of
- ✓ bij een verblijf in een gevangenis met een regime van beperkte gemeenschap een dagprogramma krijgt aangeboden van 28 uur per week met minimaal 28 uur aan activiteiten volgens de productspecificatie basisprogramma zonder arbeid. Dit regime is van toepassing op de zgn. categorie arrestanten en de verblijfsduur in dit regime is maximaal 8 weken.(b)

In het dagprogramma zijn in elk geval de volgende (recht)activiteiten opgenomen:

- de mogelijkheid voor gedetineerden om rechtstreeks individueel contact te hebben met een geestelijk verzorger en om deel te nemen aan (collectieve) godsdienstige of levensbeschouwelijke bijeenkomsten. Het aanbod dient aan te sluiten bij de godsdienst en/of levensovertuiging

³ Het aantal uren kan variëren op basis van het persoonlijke D&R plan.

⁴ De gedetineerde verblijvend in een gevangenis kan op basis van zijn gedrag promoveren naar een plusprogramma maar ook degraderen naar een basisprogramma. Deze mogelijkheid geldt niet voor een gedetineerde die in een hvb verblijft. In een HvB wordt uitsluitend een basisprogramma aangeboden.

⁵ Zie voetnoot 3.

van de gedetineerden en ten minste 1 uur te omvatten, dit minimumaanbod mag niet ten koste gaan van andere activiteiten;(u)

- dagelijks aanbod van ten minste 1 uur verblijf in de buitenlucht;(u)
- twee keer per week aanbod van ten minste 45 minuten begeleide sport, met de mogelijkheid om zowel binnen als in de buitenlucht te sporten;(u)
- wekelijks aanbod van recreatie van minimaal 6 uur, waarvan ten minste tweemaal aaneengesloten blokken van 2 uur;(u)
- wekelijks de mogelijkheid om ten minste 20 uur deel te nemen aan een arbeidsactiviteit (uitgezonderd het basisprogramma zonder arbeid voor arrestanten);(u)
- wekelijks de mogelijkheid tot bibliotheekvoorziening van minimaal 1 uur;(u) Daarbij dient de bibliotheekvoorziening te beschikken over buitenlandse, juridische en religieuze informatiebronnen.(u)

Er is sprake van een gevarieerd en evenwichtig activiteitenprogramma voor de gedetineerden als:

- de recht- en overige activiteiten dagelijks afwisselend en evenwichtig over de week verdeeld zijn;(u)
- het activiteitenprogramma voor gedetineerden toegankelijk is;(b)
- er bij uitval van rechtactiviteiten sprake is van passende compensatie⁶ die zorgvuldig met de gedetineerden is gecommuniceerd⁷.(c)

NB. Sommige regimes kennen een specifieke invulling van het dagprogramma, afgestemd op een specifieke doelgroep zoals het Psychiatrisch Penitentiair Centrum (PPC) of Justitieel centrum voor Somatische Zorg (JcSZ). Deze regimes zijn nader omschreven in de bijbehorende productbeschrijvingen, waar de Inspectie in voorkomende gevallen haar normen aan ontleend.

4. Accommodatie en leefomstandigheden

Criterium:

De accommodatie waar gedetineerden verblijven voldoet aan de daarvoor geldende standaarden en de leefomstandigheden in de inrichting zijn hygiënisch.

Toetsingsnormen:

De inrichting voldoet aan het criterium accommodatie en leefomstandigheden als:

- de inrichting beschikt over een geldige gebruiksvergunning;(b)
- de cellen en overige ruimten voldoen aan de voorgeschreven inrichtings- en onderhoudseisen⁸: schoon zijn, goed onderhouden en ordentelijk;(u)
- de gedetineerde minimaal tweemaal per week de gelegenheid heeft om te douchen;(u)
- waar mogelijk de gedetineerde na afloop van sport en voorafgaand aan bezoek en de gebedsdienst, de gelegenheid heeft om te douchen;(u)
- er wekelijks gelegenheid is om inrichtingswas te ruilen en de inrichting voorzieningen biedt voor de privé-was van de gedetineerde;(u)
- lucht- en sportplaatsen schoon en onderhouden zijn;(u)
- de luchtplaatsen bij de afzonderingsafdeling beschutting bieden en verticaal zicht op de open lucht.(u)

⁶ Dit geldt ook voor afgezonderde gedetineerden.

⁷ RSJ/CvT geven ruimte dat bij onverwachte uitval (ziekte, calamiteit) niet (volledig) hoeft te worden gecompenseerd.

⁸ Onder andere de ministeriële regeling verblijfsruimte penitentiaire inrichtingen.

5. Voeding en winkel

Criterium:

De voeding die de inrichting verstrekt is afgestemd op de noodzakelijke behoeften van de gedetineerden en de inrichtingswinkel biedt een redelijk aanbod tegen een aanvaardbare prijs.

Toetsingsnormen:

De inrichting voldoet aan het criterium voeding en winkel als:

- er dagelijks een warme maaltijd beschikbaar is en er vers wit- en bruinbrood wordt verstrekt;(u)
- de samenstelling van de maaltijd gevarieerd is en de verstrekte hoeveelheden toereikend zijn; dat wil zeggen dat op (individueel) verzoek meer voeding wordt verstrekt;(u)
- er in voldoende mate rekening wordt gehouden met bijzondere voedingseisen vanwege persoonlijke keuze, geloof of op medische indicatie (diëten);(u)
- de inrichting een kwaliteitssysteem hanteert voor de beoordeling van de aan de gedetineerden aangeboden maaltijdcomponenten op variatie, smaak, kwaliteit en kwantiteit;(c)
- in de huisregels de gang van zaken met betrekking tot de verstrekking, aanschaf en (eventuele) bereiding van voeding is opgenomen;(b)
- er faciliteiten zijn om de opslag en bereiding van voedingsmiddelen hygiënisch uit te voeren;(u)
- het regime en de accommodatie daarvoor de mogelijkheden bieden, de gedetineerden de faciliteiten krijgen om zelf voeding te bereiden;(u)
- er voor de gedetineerden voor bestellingen in of via de inrichtingswinkel een actuele assortimentslijst beschikbaar is;(b)
- de gedetineerden tevreden⁹ zijn over de kwaliteit en tijdigheid van de bestelde artikelen uit het assortiment van de winkel, de mogelijkheden om zelf voeding te bereiden en de afhandeling van klachten inzake winkel en voeding;(e)
- de gedetineerden via de gedetineerdencommissie meerdere keren per jaar de gelegenheid hebben om te overleggen over (o.a.) het assortiment van de winkel en de aangeboden voeding. (b)

6. Maatschappelijk contact

Criterium:

De inrichting biedt gedetineerden in voldoende mate mogelijkheden tot het onderhouden van maatschappelijk contact door middel van relatiebezoek, telefoon, correspondentie en toegang tot andere media.

Toetsingsnormen:

De inrichting voldoet aan het criterium maatschappelijk contact als:

- de bezoektijd netto minimaal 1 uur per week (basisprogramma) en/of 2 uur per week (gevangenis plusprogramma) is;(u)

⁹ Dit blijkt uit een analyse van onder meer de meest recente gedetineerdensurvey, aantal beklagzaken en interviews met gedetineerdencommissie/-gedetineerden en commissie van toezicht.

- zo veel als mogelijk rekening wordt gehouden met een flexibele invulling van bezoek voor gedetineerden met kinderen en/of familie die veraf wonen;(u)
- in een regime met een avond- en weekendprogramma de mogelijkheid bestaat het reguliere bezoek minimaal 1x per maand op een avond of weekend te plannen;(u)
- de inrichting ten minste vier maal per jaar de zogenaamde ouder-kind activiteiten organiseert;(u)
- de inrichting het relatiebezoek van gedetineerden correct behandelt;(u)
- de gedetineerden toegang hebben tot verschillende media waaronder (gecontroleerd) internet, radio, tv en bibliotheekvoorziening om op de hoogte te zijn van maatschappelijke ontwikkelingen, tenzij opgelegde beperkende maatregelen zich hier tegen verzetten;(u)
- de informatie over de mogelijkheden van bezoek voor gedetineerden en hun relaties goed toegankelijk en duidelijk is;(b)
- de gedetineerden de mogelijkheid hebben om wekelijks ten minste 10 minuten te bellen;(u)
- in de huisregels is opgenomen dat niet-Nederlandse gedetineerden contact kunnen opnemen met de diplomatieke of consulaire vertegenwoordigers van hun land;(b)
- de gedetineerden tevreden zijn over de contactmogelijkheden met hun relaties, inclusief hun minderjarige kinderen, en de beschikbaarheid van openbare media in de inrichting¹⁰.(e)

7. Toegang zorg

Criterium:

De inrichting biedt toegang tot gekwalificeerde medische zorg, inclusief psychosociale en tandheelkundige zorg.

Toetsingsnormen:

De inrichting voldoet aan het criterium toegang zorg als:

- de gedetineerden, met uitzondering van het weekeinde, dagelijks naar het verpleegkundig spreekuur kunnen gaan. In overleg met de justitieel geneeskundige wordt besloten over doorverwijzing naar de Spoedeisende Eerste Hulp van een regulier ziekenhuis of het eerstvolgende spreekuur van een justitieel geneeskundige;(u)
- er tijdens avond-, nacht- en weekeinddiensten rechtstreeks (telefonisch) contact kan zijn tussen de gedetineerde en een arts;(u)
- voor gedetineerden in afzondering, op indicatie, dagelijks contact plaats vindt met de dienstdoende arts;(u)
- de gedetineerden – voor wie dit is geïndiceerd – toegang hebben tot een psycholoog of psychiater;(u)
- in de inrichting mondzorg c.q. tandheelkundige hulp beschikbaar is en (acute) mondzorg/ tandheelkundige hulp kan worden aangeboden;(u)
- de huisregels inzicht geven op welke wijze de zorgfunctionarissen voor gedetineerden toegankelijk zijn, ook tijdens avond-, nacht- en weekenddiensten;(b)
- de inrichting beschikt over een beleid voor de opvang en begeleiding van kwetsbare gedetineerden;(b)
- de gedetineerden tevreden zijn over de toegang tot en het contact met zorgfunctionarissen¹¹;(e)
- de inrichting het (psycho)medisch zorgproces geregeld onderwerpt aan een (interne) audit.(e)

¹⁰ Zie noot 8.

¹¹ Zie noot 8.

8. Straffen en maatregelen

Criterium:

De toepassing van straffen en maatregelen in de inrichting is proportioneel en gebaseerd op vastgelegde uitgangspunten.

Toetsingsnormen:

De inrichting voldoet aan het criterium straffen en maatregelen als:

- een gedetineerde, voordat een straf of maatregel wordt opgelegd, wordt gehoord¹²;(u)
- de op te leggen straf of maatregel op een begrijpelijke wijze schriftelijk aan de gedetineerde kenbaar wordt gemaakt;(u)
- de sanctionering plaatsvindt door een daartoe bevoegde functionaris;(u)
- de inrichting beschikt over een op schrift gesteld beleid voor het opleggen van straffen en maatregelen;(b)
- de inrichting de opgelegde straffen en maatregelen registreert en evalueert.(c) + (e)

9. Beklag

Criterium:

De beklag- en bemiddelingsregeling, inbegrepen die met betrekking tot klachten over medische zorg, functioneert naar behoren.

Toetsingsnormen:

De inrichting voldoet aan het criterium beklag als:

- de beklagcommissie onverwijld wordt geïnformeerd over een ingediende klacht en binnen vier weken na ontvangst uitspraak doet;(u)
- de inrichting per omgaande reageert op verzoeken van de commissie van toezicht tot toelichting op een ingediend beklag;(u)
- in de huisregels is beschreven op welke wijze gedetineerden in verweer kunnen komen tegen een door of namens de directeur genomen beslissing;(b)
- in de huisregels is vermeld hoe gedetineerden in contact kunnen komen met de commissie van toezicht en/of de maandcommissaris dan wel met beroepscommissie bij de RSJ;(b)
- de gedetineerden tevreden¹³ zijn over de wijze waarop hun beklag is afgehandeld door bemiddeling van de maandcommissaris dan wel door een uitspraak van de beklagcommissie;(e)
- de inrichting het verloop van beklag- c.q. beroepsprocedure actueel en inzichtelijk registreert, inclusief de afwikkeling van beklag c.q. beroep m.b.t. medisch handelen;(c)
- de inrichting ten minste jaarlijks met de commissie van toezicht de afdoening van klaagschriften evalueert en daarbij het aantal, de aard, de bemiddeling en afdoening(stermijn) van (medische) klachten betreft.(e)

¹² Indien een gedetineerde volstrekt niet aanspreekbaar is kan hier gemotiveerd van worden afgeweken.

¹³ Zie noot 8.

B

Omgang met gedetineerden

10. Intake, screening & selectie

Criterium:

De inrichting screent de gedetineerden direct na binnenkomst op zorgbehoeften, veiligheids- en beheersrisico's en eventuele contra-indicaties voor plaatsing in een meerpersoonscel.

Toetsingsnormen:

De inrichting voldoet aan het criterium intake, screening en selectie als:

- de afdeling detentie en reïntegratie bij inschrijving externe informatie verifieert m.b.t. veiligheids- en andere bijzondere risico's rond de gedetineerde en deze doorgeeft aan relevante functionarissen zoals de medische dienst en het afdelingshoofd van de afdeling waar de gedetineerde voor is geselecteerd of geplaatst¹⁴;(u)
- de medische screening binnen 24 uur na eerste insluiting/binnenkomst plaatsvindt waarbij onderkende medische risico's en aandachtspunten onmiddellijk worden uitgewisseld met relevante functionarissen. Dit behelst onder meer contra-indicaties voor MPC-plaatsing en een inschatting op het risico van suicide;(u)
- op de afdeling waar de gedetineerde in eerste instantie geplaatst wordt, uiterlijk 24 uur na inkomst een intakegesprek plaatsvindt met een piw'er waarin wordt geïnformeerd naar persoonlijke aandachtspunten en eventuele contra-indicaties voor MPC-plaatsing;(u)
- het observatie- en bevindingenformulier binnen 3 werkdagen door de piw'er is ingevuld ten behoeve van het detentie- en reïntegratieplan;(u)
- de gedetineerde uiterlijk binnen 10 werkdagen na binnenkomst is gescreend op noodzakelijk beveiligingsniveau, risico voor medege-detineerden en risico voor zelfdestructief gedrag;(u)
- de gedetineerde uiterlijk binnen 10 werkdagen na binnenkomst door de casemanager is gescreend op de vijf leefgebieden: huisvesting, inkomen/dagbesteding, zorg, identiteitspapieren en mogelijke schuldenproblematiek. Op onderdelen wordt deze informatie verwerkt in het Digitale Platform Aansluiting Nazorg (DPAN);(u)
- er uiterlijk binnen één maand na binnenkomst van de gedetineerde in de inrichting, en zo veel mogelijk in overleg met hem, een detentie- en reïntegratieplan is vastgesteld;(u)

¹⁴ Verificatie kan plaatsvinden op basis van beschikbare informatie maar ook op basis van bevindingen bij inschrijving (inschatting pluis/niet pluis).

- de afdelingshoofden er op toezien dat intake- of screeningsgesprekken daadwerkelijk gevoerd zijn en geregistreerd worden;(c)
- de gedetineerde op basis van het detentie- en reïntegratieplan is geselecteerd voor het juiste programma, afdeling of inrichting;(u)
- de gedetineerde pas op een meerpersoonscel wordt geplaatst na screening en vaststelling dat er geen contra-indicaties zijn¹⁵;(u)
- de gedetineerde waar mogelijk in de gelegenheid wordt gesteld zelf een celgenoot te kiezen.(u)

11. Bejegening

Criterium:

De inrichting bejegt de gedetineerden respectvol en humaan en motiveert hen om zich tijdens de detentie voor te bereiden op een aanvaardbaar maatschappelijk bestaan.

Toetsingsnormen:

De inrichting voldoet aan het criterium bejegening als:

- de medewerkers er blijk van geven de gedetineerden respectvol en humaan te behandelen;(u)
- de omgang met gedetineerden actief is; dat wil zeggen dat medewerkers de gedetineerden aanspreken, wijzen op (on)gewenst gedrag en de consequenties daarvan in het kader van promoveren en degraderen naar een ander programma, en ter zake rapporteren. Daarbij maken ze gebruik van motiverende gespreksvoering;(u)
- piw'ers actief zijn betrokken bij de organisatie en uitvoering van activiteiten voor gedetineerden;(u)
- de inrichting actief uitvoering geeft aan het mentorschap;(u)
- medewerkers van de inrichting het resultaat van acties als gevolg van vragen en verzoeken van gedetineerden – tijdig – terugkoppelen;(u)
- medewerkers binnen 10 minuten reageren op celoproepen van (ingesloten) gedetineerden;(u)
- gedetineerden die in afzondering verblijven dagelijks interactie hebben met piw'ers van de afdeling waar zij van afkomstig zijn¹⁶;(u)
- gedetineerden met een risico op zelfdestructief gedrag continu geobserveerd worden (d.m.v. camera's) of ten minste ieder uur fysiek worden gecontroleerd;(u)
- er geen sprake is van discriminatie en, mocht hier wel sprake van zijn, de medewerkers van de inrichting hier actief tegen optreden;(u)
- gedetineerden tevreden zijn over de omgang tussen hen en de medewerkers van de pi¹⁷;(u)
- de gewenste omgangscultuur op de afdelingen ten minste viermaandelijks gespreksonderwerp is in het werkoverleg op de afdelingen en met leidinggevenden;(c)
- met gedetineerden maandelijks overleg is over de gang van zaken in de pi (zie ook 5).(u)

¹⁵ Het Masterplan voorziet in drie specifiek voor arrestanten aangewezen inrichtingen. Over de wijze van screening en het plaatsen op een mpc cel wordt specifiek beleid ontwikkeld.

¹⁶ Ervan uitgaande dat betrokkene weer terugkeert naar zijn eigen verblijfsafdeling.

¹⁷ Zie noot 8.

12. Rapportage en Documentatie

Criterium:

Bijzonderheden met betrekking tot gedetineerden worden in de inrichting consciëntieus gerapporteerd, geregistreerd en multidisciplinair uitgewisseld.

Toetsingsnormen:

De inrichting voldoet aan het criterium rapportage en documentatie als:

- gedetineerden binnen één maand na binnenkomst beschikken over een in het MDO vastgesteld D&R-plan;(u)
- de piw'er/mentor zowel mondeling als schriftelijk rapporteert over de gedetineerden van zijn afdeling en tijdig rapporteert ten behoeve van de bespreking van het D&R-plan in het MDO;(u)
- er controle plaatsvindt op tijdigheid, volledigheid en kwaliteit van de rapportage;(c)
- de penitentiaire dossiers de voorgeschreven rapportages, insluitingstukken en overige voorgeschreven documenten bevatten.(c)

Interne veiligheid

13. Preventie en beheersing van calamiteiten

Criterium:

De inrichting is goed voorbereid op de beheersing van calamiteiten.

Toetsingsnormen:

De inrichting voldoet aan het criterium preventie en beheersing van calamiteiten als:

- er een BHV-organisatie operationeel is die, qua omvang en samenstelling, is gebaseerd op een actuele (brand) veiligheidsanalyse van de organisatie en het operationeel handboek BHV;(b/u)
- de coördinatie van de BHV taken is belegd bij een daartoe opgeleid personeelslid;(b/u)
- er een oefenkalender is die voldoet aan de wettelijke eisen en DJI-richtlijnen en volgens welke daadwerkelijk alarmeringsoefeningen worden gehouden zoals brand-, ontruimings-/evacuatie- en crisisoefeningen;(b/u)
- gedetineerden zijn/worden geïnformeerd over wat te doen bij ontruiming en zijn/worden betrokken bij oefeningen;(u)
- een aantal van deze oefeningen met ingeslotenen en met externe hulpverleners wordt gehouden;(u)
- de gehouden oefeningen alsmede de deelnemers aan de oefening zijn/worden geregistreerd;(u)
- er actuele calamiteitenplannen en werkinstructies beschikbaar zijn met betrekking tot de beheersing van calamiteiten die aansluiten bij de formats van DJI;(u)
- er een actuele RI&E beschikbaar is en de daarin opgenomen verbeterpunten binnen een redelijke termijn daadwerkelijk en effectief zijn of worden aangepakt.(u)

14. Agressiebeheersing

Criterium:

De inrichting voert een actief beleid om geweld, bedreiging en intimidatie te voorkomen en in voorkomend geval te beheersen.

Toetsingsnormen:

De inrichting voldoet aan het criterium agressiebeheersing als:

- jaarlijks de fitheid en vaardigheden van medewerkers is/wordt getoetst en de medewerkers aan de eisen voldoen;(u/c)
- de executieve medewerkers geoefend zijn in de elementaire zelfverdediging;(u)
- elke vestiging beschikt over een goed getraind en uitgerust IBT dat voldoet aan de richtlijnen van DJI¹⁸;(u)
- er sprake is van proportioneel gebruik van geweld(smiddelen);(u)
- afdelingen die binnen de inrichting een verhoogd risico lopen op agressie en geweld, in voldoende mate worden gecoverd door personeels- of cameratoezicht met de mogelijkheid om camerabeelden op te slaan;(u)
- medewerkers respectievelijk gedetineerden er blijk van geven de inrichting te beschouwen als een veilige omgeving om te werken c.q. te verblijven¹⁹;(c)
- het beleid dat voorziet in de bescherming van de medewerkers tegen agressie en geweld voldoet aan de Arbowetgeving²⁰.(b)

15. Drugsontmoediging

Criterium:

De inrichting bestrijdt actief de invoer, handel en het gebruik van drugs.

Toetsingsnormen:

De inrichting voldoet aan het criterium drugsontmoediging²¹ als:

- wekelijks bij een substantieel deel van de gedetineerden een UC wordt afgenomen op basis van de regeling urinecontroles;(u)
- gedetineerden en hun bezoek actief worden geïnformeerd over de maatregelen van de inrichting om de invoer van drugs tegen te gaan en over de gevolgen indien drugs worden aangetroffen. Dit kan bijv. door middel van een flyer of lichtkrant bij de entree van de pi;(b)
- de afgenomen urinecontroles en het resultaat daarvan worden geregistreerd;(c)
- er controle is op de invoer van goederen van gedetineerden;(u)
- er toezicht is op bezoek en de gedetineerde na afloop altijd wordt gefouilleerd of gevisiteerd;(u)
- er dagelijks steekproefsgewijs of op aanwijzing sprake is van celcontrole/inspectie.(u)

¹⁸ Richtlijnen zijn opgenomen in het handboek IBT van DJI.

¹⁹ Zie noot 8.

²⁰ Zie de onderlegger voor de toetsing door de ISZW en/of: www.zelfinspectie.nl/agressie.

²¹ Nieuw beleid is in ontwikkeling bij DJI en wordt voor medio 2015 verwacht.

D

Maatschappijbeveiliging

16. Beveiligingsvoorzieningen en -toezicht

Criterium:

De bouwkundige, technische en overige systemen en procedures om ontvluchtingen uit de inrichting tegen te gaan functioneren naar behoren en er is voldoende toezicht op situaties met een verhoogd veiligheidsrisico.

Toetsingsnormen:

De inrichting voldoet aan het criterium beveiligingsvoorzieningen en beveiligingstoezicht als:

- penitentiair scherp handelen door medewerkers ten minste maandelijks onderwerp van bespreking is in de diverse werkoverleggen;(u)
- de beveiligingsvoorzieningen naar behoren werken en in geval van uitval van kritische beveiligingsvoorzieningen de inrichting passende compenserende maatregelen treft;(u)
- locaties met een veiligheidsrisico worden geobserveerd;(u)
- bij het tijdelijk verlaten van, en bij terugkeer in de inrichting, gedetineerden altijd worden gecontroleerd op het bezit van contrabande²²;(u)
- personeel en bezoekers bij toegang tot de inrichting worden gecontroleerd op contrabande door middel van bagagedoorlichting en detectie;(u)
- ingevoerde (privé) goederen voor gedetineerden zorgvuldig worden gescreend en uiterlijk twee werkdagen na invoer aan hen beschikbaar worden gesteld;(u)
- cel/kamerinspecties stelselmatig plaatsvinden en deze inspecties worden geregistreerd en de betrokken gedetineerde wordt geïnformeerd over de uitvoering van de inspectie;(u/c)
- de inrichting beschikt over middelen om mobiele communicatieapparatuur te detecteren en hier ook stelselmatig gebruik van maakt;(u)
- leidinggevend met regelmaat controleren of de kritische processen conform de werkinstructies (kunnen) worden uitgevoerd;(c)
- de werking van beveiligingsapparatuur stelselmatig wordt gecontroleerd en de uitgevoerde controles worden geregistreerd in bijv. een logboek.(c)

²² Onder contrabande worden die goederen verstaan die een risico vormen voor de orde, rust en veiligheid van de inrichting.

17. Vrijhedenbeleid

Criterium:

Bij het toekennen van vrijheden aan gedetineerden weegt de inrichting maatschappelijke risico's mee.

Toetsingsnormen:

De inrichting voldoet aan het criterium vrijhedenbeleid²³ als:

- de gedetineerde beschikt over een D&R-plan waarin de aard en het doel van het verlof²⁴ zijn onderbouwd en vastgelegd;(u)
- de voorbereiding van besluitvorming rond vrijheden tot stand komt door een zorgvuldige afweging van het maatschappelijk risico en recidivegevaar op basis van adviezen van de ketenpartners en andere relevante belangen door het multidisciplinaire overleg (MDO);(u)
- besluiten over de toekenning van vrijheden worden genomen door een directielid in zijn/haar hoedanigheid als voorzitter van de vrijhedencommissie van de inrichting;(u)
- bij de besluitvorming rond de toekenning van verlof, naast de opinie van interne functionarissen, zoveel mogelijk rekening is gehouden met de belangen van slachtoffers of nabestaanden;(u)
- de opinie van betrokkenen (instanties, relaties) uit de maatschappelijke omgeving van de gedetineerde over het verlof is ingewonnen en meegewogen;(u)
- bij toekenning van verlof aan een gedetineerde die veroordeeld is voor een spreekrechtwaardig delict, het Informatiepunt Detentieverloop (IDV) van het Openbaar Ministerie minimaal 7 dagen van te voren ter zake wordt geïnformeerd.(u)

18. Voorwaardelijke invrijheidstelling (v.i.)

Criterium:

De inrichting voert de geldende wet- en regelgeving en de daaruit voortvloeiende procedures rond de toekenning van v.i. op een correcte wijze uit.

Toetsingsnormen:

De inrichting voldoet aan het criterium voorwaardelijke invrijheidstelling als:

- de afdeling detentie en reïntegratie tijdig de v.i.-datum signaleert en de daarbij behorende acties onderneemt;(u)
- adviezen m.b.t. de toekenning van v.i. multidisciplinair tot stand komen;(u)
- het OM door tussenkomst van een selectiefunctionaris van de inrichting tijdig een advies ontvangt m.b.t. de toekenning van v.i.;(u)
- bij toekenning van v.i. aan een gedetineerde die veroordeeld is voor een spreekrechtwaardig delict, het Informatiepunt Detentieverloop (IDV) van het Openbaar Ministerie minimaal 7 dagen voor de toepassing van de v.i. wordt geïnformeerd;(u)
- in de huisregels, dan wel in een andere voor gedetineerden toegankelijke bron, informatie is opgenomen over de gang van zaken rond v.i. en de invloed die gedrag in de inrichting op de toekenning van v.i. kan hebben.(b)

²³ DJI past in een later stadium het vrijhedenbeleid aan. Dit op basis van de veranderingen die het gevolg zijn van het nieuwe beleid ten aanzien van promoveren en degraderen.

²⁴ Voorwaarden voor verloftoekenning zijn in elk geval dat de gedetineerde in een plusprogramma zit en er geen contra-indicaties zijn op grond van zijn verblijfstitel;(u)

E

Maatschappelijke reïntegratie

19. Voorbereiding nazorg

Criterium:

De inrichting beschikt over werkende systemen en procedures om voor gedetineerden de aansluiting op maatschappelijke vervolgvoorzieningen te bewerkstelligen.

Toetsingsnormen:

De inrichting voldoet aan het criterium voorbereiding reïntegratie en nazorg (ex-) gedetineerden als:

- er binnen 2 (werk)dagen na binnenkomst in de inrichting een melding wordt gemaakt van de detentie van de gedetineerde bij zijn/haar gemeente van herkomst;(u)
- de inrichting uiterlijk 8 (werk)dagen na binnenkomst signaleert of de gemeente reageert op voornoemde melding detentie;(u)
- de gedetineerde na uiterlijk 10 (werk)dagen²⁵ wordt gescreend door de casemanager en er in elk geval inzicht is in de leefgebieden identiteit, inkomen/dagbesteding, huisvesting, zorg en schulden;(u)
- in het MDO het D&R-plan minimaal zes wekelijks wordt geëvalueerd en zo nodig bijgesteld;(u)
- het D&R-plan op relevante onderdelen, op basis van 'need to know' is afgestemd met externe partijen zoals gemeenten, veiligheidshuizen, reclassering, zorginstellingen;(u)
- de inrichting op verschillende niveaus vertegenwoordigd is in het veiligheidshuis;(u)
- de inrichting de gemeente van vestiging uiterlijk 8 weken vóór einde detentie informeert²⁶ over de stand van zaken m.b.t. de gedetineerde;(u)
- gedetineerden op de hoogte zijn van de inhoud van hun D&R-plan en zich daardoor gestimuleerd weten verantwoordelijkheid te nemen voor de uitvoering daarvan.(u)

²⁵ Bij arrestanten wordt hiervoor een termijn van 1 maand gehanteerd.

²⁶ Voor zover dit, rekening houdend met de detentieduur, mogelijk is.

20. Reïntegratie

Criterium:

De inrichting biedt aan daarvoor in aanmerking komende gedetineerden op terugkeer naar de samenleving gerichte activiteiten en trajecten aan en werkt daarbij effectief samen met relevante externe partners.

Toetsingsnormen:

De inrichting voldoet aan het criterium over reïntegratie als:

- alle gedetineerden worden beoordeeld op hun mogelijkheden deel te nemen aan een traject gericht op terugkeer naar de samenleving;(u)
- de uitvoering van D&R plannen tijdens het verblijf in de inrichting daadwerkelijk ter hand wordt genomen door het aanbieden van de Reflector, Kiezen voor verandering, het geven van voorlichting en de mogelijkheid van gecontroleerd internet gebruik aan gedetineerden;(u)
- de inrichting – voor zover de doelgroep dat vereist – beschikt over een interventieaanbod dat aansluit bij de behoefte van de gedetineerde;(u)
- de inrichting beschikt over een reïntegratiecentrum (RIC) met voldoende digitale werkplekken voor de justitiabelen;(u)
- gedetineerden positief zijn over de wijze waarop de inrichting invulling geeft aan de persoons-gerichte terugkeeractiviteiten²⁷.(e)

²⁷ Zie noot 8.

F

Personeel & Organisatie

21. Personele zorg en -inzet

Criterion:

De inrichting heeft de personele inzet kwalitatief en kwantitatief op orde en stimuleert de betrokkenheid van medewerkers bij de organisatie.

Toetsingsnormen:

De inrichting voldoet aan het criterium personele zorg en personeelsinzet als:

- medewerkers functiegeschoold zijn en in staat zijn hun functie naar behoren uit te oefenen;(u)
- de inrichting beschikt over een vastgestelde personeelsformatie;(b)
- de bezetting van detentie-ondersteunende functies in principe in overeenstemming is met de formatie en afwijkingen zijn afgestemd met de medezeggenschap;(u)
- de inrichting functiescholing en -opleiding van medewerkers, inclusief managementontwikkeling van leidinggevend stimuleert en faciliteert;(u)
- leidinggevend medewerkers (van meet af aan) betrekken en op de hoogte houden van ontwikkelingen binnen de inrichting;(u)
- de inrichting een actief beleid voert om het ziekteverzuim te beheersen;(u)
- de inrichting beschikt over een op schrift gesteld verzuimbeleid;(b)
- de inrichting beschikt over actuele functiebeschrijvingen van de medewerkers en de medewerkers bekend zijn met de inhoud;(b)
- de medezeggenschap bekend is met eventuele overwegingen om van de vastgestelde formatie af te wijken;(b)
- leidinggevend ten minste jaarlijks een functioneringsgesprek voeren met de medewerkers met aandacht voor (de voortgang van) het POP.(c)

22. Communicatie

Criterium:

De in- en externe communicatie van de inrichting functioneren naar behoren.

Toetsingsnormen:

De inrichting voldoet aan het criterium communicatie als:

- het werkoverleg wekelijks plaatsvindt waarbij ten minste 35% van de voor het overleg relevante functionarissen aanwezig is;(u)
- van het werkoverleg een verslag wordt gemaakt;(u)
- de inrichting medewerkers en externe partners via geregelde informatievoorziening op de hoogte houdt van de koers die de inrichting binnen de kaders van DJI wil varen;(u)
- de inrichting beschikt over een op schrift gestelde overleg -/communicatiestructuur waaruit blijkt welke functionarissen met welk doel overleg voeren;(b)
- de directie er op toeziet dat de overleggen in voldoende mate plaatsvinden en dat er voldoende deelname is;(c)
- de medewerkers positief zijn over het verloop van de verticale en horizontale communicatie binnen de inrichting²⁸.(e)

23. Integriteit

Criterium:

De medewerkers van de inrichting oefenen hun functies integer uit.

Toetsingsnormen:

De inrichting voldoet aan het criterium integriteit als:

- de leidinggevendenden de medewerkers op de hoogte stellen van (het bestaan van) het integriteitsbeleid van de inrichting en de daarop gebaseerde gedragscode en de beschikbaarheid en het doel van de vertrouwenspersoon;(u)
- de medewerkers de eed of belofte hebben afgelegd;(b)
- de directie een functionaris heeft aangewezen als vertrouwenspersoon voor de inrichting;(u)
- de inrichting beschikt over een op schrift gesteld integriteitsbeleid en gedragscode voor de medewerkers;(b)
- het thema integriteit regelmatig onderwerp van gesprek is bij geformaliseerd overleg zoals werkoverleg en functioneringsgesprekken.(u)

²⁸ Dit blijkt onder andere uit het medewerkerstevredenheidsonderzoek, meldingen integriteit en interviews met medewerkers en medezeggenschap en notulen van de werkoverleggen.

24. Evaluatie

Criterium:

De inrichting evalueert periodiek de verschillende aspecten van haar functioneren en stelt op basis daarvan beleid en uitvoering bij.

Toetsingsnormen:

De inrichting voldoet aan het criterium evaluatie als:

- de inrichting werkt volgens de A3-methodiek, de P&C-systematiek en systematisch de voortgang bewaakt van verbetertrajecten op basis van onder andere audits en inspectiebezoeken;(e)
- in de inrichting systemen en procedures zijn vastgelegd gericht op de stelselmatige evaluatie en verbetering van beleid, handelingen en processen;(b)
- de inrichting participeert in de afname van een gedetineerdensurvey en audits safety, security en housing (SSH) en de resultaten daarvan niet ouder zijn dan drie jaar. Tevens dient te blijken dat de inrichting de resultaten van deze audits oppakt;(e)
- de inrichting participeert in de afname van medewerkers tevredenheidsonderzoeken (MTO's) en de resultaten daarvan niet ouder zijn dan drie jaar. Tevens dient te blijken dat de inrichting de resultaten van het MTO oppakt;(e)
- de inrichting regelmatig integrale zorg audits uitvoert.(b/c)

Missie Inspectie Veiligheid en Justitie

De Inspectie Veiligheid en Justitie houdt voor de samenleving, de ondertoezichtgestelden en de politiek en bestuurlijk verantwoordelijken toezicht op het terrein van veiligheid en justitie om inzicht te geven in de kwaliteit van de taakuitvoering en de naleving van regels en normen, om risico's te signaleren en om organisaties aan te zetten tot verbetering. Hiermee draagt de Inspectie bij aan een veilige en rechtvaardige samenleving.

Dit is een uitgave van:

Inspectie Veiligheid en Justitie
Ministerie van Veiligheid en Justitie
Turfmarkt 147 | 2511 DP Den Haag
Postbus 20301 | 2500 EH Den Haag
communicatie@inspectievenj.nl

www.ivenj.nl

Maart 2015 | Publicatienummer: 84157

Aan deze publicatie kunnen geen rechten worden ontleend.
Vermenigvuldigen van informatie uit deze publicatie is toegestaan,
mits deze uitgave als bron wordt vermeld.